

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Lausunnon keskeiset näkökulmat

Kuuloliitto esittää, että:

- Lain liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta pykälän 150 soveltamispiiriin tulee myös kaupunki- ja esikaupunkialueiden liikenne.
- Hallituksen esitystä tulee muuttaa niin, että terminaalien liikennenäytöt ja liikennevälineiden reittinäytöt kuuluvat lain soveltamisalaan.
- Matkaoperaattoreiden tulee informoida matkaan liittyvissä poikkeustilanteissa matkan tiedot matkustajan älypuhelimeen joko sovelluksen tai tekstiviestin ominaisuudessa.
- Laajakaistaa käyttävien TV-palvelujen esteettömyyttä tulee arvioida ja seurata huolellisesti.
- Ennakkorekisteröintipakon poistaminen 112 -häätätekstiviestin käytöstä on kannatettavaa. Kuuloliitto pitää hyvänä myös sitä, että hätäkeskuksen tulee vastata hätäilmoitukseen ilmoituksen tekijän käyttämän viestimuodon mukaan.

- Esteettömyysdirektiivin liite 3 rakennetusta ympäristöstä tulee implementoida Suomen lainsäädäntöön.

- Direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa tulee noudattaa kansallisen yrityslainsäädännön kanssa yhdenmukaista mikroyrityksen määritelmää. Lisäksi Kuuloliitto pitää tärkeänä, että viranomaiset viestivät esteettömyyden ja saavutettavuuden hyödyistä yritysten suuntaan säännöllisesti.

- Tavoitteeksi tulee ottaa se, että saavutettavuudesta muodostuu yleisstandardi myös niiden toimijoiden digipalveluihin, joilta lainsäädäntö ei edellytä saavutettavuutta.

- Viranomaisten tulee viestiä yrityksille, että tuotteet ja palvelut tulee suunnitella jo lähtökohtaisesti kaikille sopiviksi. Kuuloliitto korostaa, että YK:n vammaissopimuksen mukaan "kaikille sopiva suunnittelu tarkoittaa tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua." Tällöin yrityksillä on vähemmän tarpeita tehdä muutoksia tuotteisiin ja palveluihin myöhemmin. Kohtuuttomaan rasitukseen vetoaminen tulee olla viimesijaista tuotteiden ja palvelujen tarjoamisen suhteen.

- Jokin ministeriö ottaa vastuulleen kokonaisuuden tarkastelun määräjain ja mahdollisen raportointivastuun EU:n suuntaan, jotta koko direktiivin valvonta olisi yhtenäistä. Sopiva ministeriö voisi olla Liikenne- ja viestintäministeriö.

- CE-merkintään olisi lisättävät tieto, jossa ilmenee minä vuonna yritys on lanseerannut tuotteen, jotta kuluttaja voi tietää minkä vuoden esteettömyyskriteerejä yritys on noudattanut.

- Lain toteutumista ja sen vaikutuksia vammaisten ihmisten oikeuksien tulee säännöllisesti seurata riittävän tutkimus- ja tilastotiedon avulla.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskusteltu valvontakokonaisuuden järjestämisestä. Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin.

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan.

Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?

Valvonta on esityksessä jaettu eri tahoille. Jotta koko direktiivin valvonta olisi yhtenäistä, Kuuloliitto ehdottaa, että jokin ministeriö ottaa vastuulleen kokonaisuuden tarkastelun määräajoin ja mahdollisen raportointivastuun EU:n suuntaan. Koska esteettömyysdirektiivillä pyritään erityisesti parantamaan vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia saada palveluja ja tuotteita heille sopivalla tavalla, olisi luonteavaa, että kokonaistilanteen valvontavastuu olisi liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla, ja kunkin toimintakokonaisuuden valvontaviranomaiset raportoisivat ministeriölle.

Kuuloliitto näkee ongelmallisena, että hallituksen esityksessä ei käsitellä millä tavalla esteettömyysdirektiivin säätely koskettaa myös yhdenvertaisuuslakia ja erityisesti yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta. On välttämätöntä pyrkiä selkeään, lainsäädännön yhteentoimivuuden varmistavaan, yhdenvertaisuutta, esteettömyyttä ja saavutettavuutta sääntelevään lainsäädäntökokonaisuuteen. Henkilöiden, joiden oikeuksia tällä lainsäädännöllä nimenomaisesti pyritään turvaamaan, on saatava selkeä käsitys oikeuksistaan. Tuotteita ja palveluita tarjoavien toimijoiden on saatava selkeä käsitys velvollisuuksistaan ja viranomaisten on saatava selkeä käsitys valvontavastuustaan. Yksittäisen kuluttajan ilmoituksen ja kantelun tekeminen tulee olla mahdollisimman helppoa. Samalla kuluttajan oikeuksista tulee kertoa saavutettavasti ja ymmärrettävästi.

On tärkeä varmistaa kansallisen esteettömyyttä, saavutettavuutta ja yhdenvertaisuutta koskevan sääntelyn ja sen ohjauksen ja valvonnan yhteensovittaminen siten, ettei toimijoiden velvollisuuksien ja valvonnan katvealueita pääse syntymään.

Valvontaan ja siitä tiedottamiseen tulee panostaa. Muun muassa laki digitaalisista palveluista ja siihen liittyvät saavutettavuusveloitteet yllättivät monet toimijat lain voimaan tullessa ja myös vielä siirtymäaikaan päättyessä. Tästä voi vetää johtopäätöksen, ettei tiedottaminen uudesta laista ja sen veloitteista tavoittanut riittävästi toimijoita. Tiedottamiseen on varattava riittävästi resursseja. Kuuloliitto jakaa huolen siitä, tuleeko hallituksen esityksen sisältö riittävän ajoissa tavoittamaan yrityksiä, joita velvoite koskettaa. Soveltamisiiriin alaisuudessa olevien yritysten määrä kasvaa, mikäli mikroyrityksen raja-arvoa lasketaan.

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

-

Erityisesti tuotteiden markkinavalvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksenä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkinavalvonnan järjestämisestä.

-

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

D. Joku muu?

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantaja pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

- Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?**
- Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?**

Kuuloliitto esittää, että liite 3 rakennetusta ympäristöstä on tärkeä implementoida Suomen lainsäädäntöön. YK:n vammaiskomitea katsoo yleiskommentissaan, että uudistettaessa kansallista esteettömyyslainsäädäntöä, sopimuspuolten tulisi vähintään tulkita esteettömyyden puutteen palveluiden saatavuudessa tai ympäristön esteettömyydessä olevan kiellettyä vammaisuuteen liittyvää syrjintää. Kuuloliitto katsoo, että jättämällä pois lakiesityksestä EU:n esteettömyysdirektiivin liitteen III:n mukaiset rakennetun ympäristön esteettömyysvaatimukset johtaisi valittu sääntelytapa tosiasiallisesti aistivammaisten ja fyysisesti vammaisten ihmisten syrjintään. Lisäksi lakiesitys vain sivuaa liikennepalveluiden sähköisiä verkkoalustoja ja matkustustiedon saavutettavuutta mutta jättää huomiotta esteettömän kaluston tai asemarakennusten kuuntelujärjestelmät/äänensiirtojärjestelmät tai asemalaitureiden fyysiset esteettömyyskysymykset. Edes julkisia hankintoja koskevassa lakiesityksen kohdassa liikenteen esteettömyyskysymyksiä ei sivuta.

Esteetön rakennettu ympäristö on käsitelty esityksessä keveästi ja vain osittain. Ympäristön korjaamiseen ja sen kustannusvaikutuksiin ei ole paneuduttu riittävästi. Tekstistä ei käy ilmi se seikka (s.92-), että esteettömyys muodostaa aina ketjun: väylän esimerkiksi digitaaliselle laitteelle tulee olla esteetön kaikilta osin; muuten palvelua ei ole mahdollisuus kaikilla käyttää. Tekstissä myös todetaan, että esteetöntä ympäristöä syntyy uudis- ja korjausrakentamisessa rakennuslupamenettelyn kautta; tämä ei kaikissa tapauksissa pidä paikkaansa. Tietämystä ja osaamista esteettömän ympäristön rakentamisen ja valvonnan osalta on vain vähän, kaikissa kunnissa tuskin lainkaan. Vaikka toteutuksessa olisikin onnistuttu, kunnossapito ei välttämättä tue esteettömyyttä ja huonoimmissa tapauksissa pilaa sen. Esteettömän ketjun luominen on tärkeää, sillä esteettömyys on ehdotonta; ratkaisu joko on tai ei ole esteetön - välimuotoja ei ole.

Julkisissa kaupunkitiloissa lainsäädäntö ei ole vaatinut esteettömyyden noudattamista. Näihin tiloihin osa digitaalisista laitteista tulee sijoittumaan, ja siten ne eivät ole kaikkien käytettävissä. Rakennettu ympäristö koostuu usein monen eri toimijan vastuulle kuuluvista alueista samoin kuin kunnossapito ja korjaaminen. Haastavimpia ovat kunkin vastualueiden raja-alueet, sillä

usein juuri niillä vastuut ovat epäselvät. Se, miten esteetön ympäristö lopulta on, on monen eri toimijan yhteistyön tulos. Esteettömän ympäristön luominen ja ylläpitäminen onkin kompleksinen tehtävä. Esteetön ympäristö on kuitenkin aivan yhtä tärkeässä asemassa kuin esteetön palvelu.

YK:n vammaiskomitea on erässä tapauksessa (CRPD/C/14/D/21/2014) katsonut, että ”5 artiklan 2. kohdan ”syrjintäkielto velvoittaa määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi pääsyn epäämisen vammaisilta yhdenvertaisesti fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin tai palveluihin”. Komitean mukaan velvollisuus esteettömyyden järjestämiseen on olemassa jo ennen kuin yksilö pyytää saada päästä johonkin fyysiseen paikkaan tai saada käyttää jotakin palvelua.

Lakiesityksestä käy ilmi, ettei Ruotsi ole ottanut lainsäädäntöönsä esteettömyysdirektiivin liitettä III rakentamisen ympäristön esteettömyysvaatimuksista. Kuuloliitto katsoo, ettei Ruotsin seuraaminen ole tässä hyväksyttävää tai muuten perusteltua, koska YK:n vammaiskomitea on huomauttanut Ruotsia YK:n vammaissopimuksen loukkauksesta kansalliseen rakentamislainsäädäntöön liittyen.

Kuuloliittoa hämmästyttää lakiesityksessä esitetty väite, että ”velvoitteet rakennetulle ympäristölle on määritelty direktiivin liitteessä varsin yleisellä tasolla.” EU:n esteettömyysdirektiivin liitteen III on kuitenkin eritelty yksityiskohtaisesti, millaisia kohteita esteettömyysvaatimukset koskisivat kuten esimerkiksi kulkureittejä itsepalvelupääteteriaatteella toimiville maksupäätteille tai lippu- ja maksuautomaateille.

Kuuloliitto muistuttaa, että päätös jättää rakennetun ympäristön esteettömyys pois tässä vaiheessa kansallisesta lainsäädännöstä johtaa siihen, ettei Suomi toimeenpane YK:n vammaissopimusta täysimääräisesti, koska ympäristö on yleissopimuksessa mainittu erikseen. YK:n vammaissopimuksen mukaan ”kaikille sopiva suunnittelu tarkoittaa tuotteiden, ympäristöjen, ohjelmien ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti ilman mukautuksia tai erikoissuunnittelua.”

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuuloliiton tarkemmat kommentit hallituksen esityksestä

* Liikennepalvelut

Kuuloliitto vaatii, että Lain liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta pykälän 150 soveltamispiiriin tulee kuulua myös kaupunki- ja esikaupunkialueiden liikenne. Liikennejärjestelmä ja

reitit muodostavat kokonaisen toimivan liikennejärjestelmän. Kuuloliitto ei näe tarkoituksenmukaisena tai kohtuullisena, että vain kaukoliikenteen matkat olisivat esteettömyyden edistämisen velvoitteiden alla. Tällä hetkellä kaupunki- ja esikaupunkialueilla matkustaminen paikallisliikenteellä on olennaista ja lukumääräisesti merkittävää toimintaa myös vammaisten ihmisten elämässä. Kaupunki- ja esikaupunkiliikenteen infrastruktuuria jatkuvasti laajennetaan.

Kuuloliitto pitää huolestuttavana, että lakiin tuotteiden esteettömyysvaatimuksista eivät kuulu liikenneterminaalien aikataulunäytöt ja liikennevälineiden sisällä olevat reittinäytöt. Matkustajat ovat välittömässä vuorovaikutuksessa terminaaleissa ja liikennevälineissä myös aikataulunäyttöjen kanssa. Vuorovaikutteisuus ei kosketa pelkästään henkilökohtaisia laitteita tai niissä olevia tuettavia sovelluksia tai ohjelmistoja.

Ns. vuorovaikutteisissa laitteissa, kuten matkapuhelimessa matkaoperaattorin sovellus on dynaaminen ja tuo ajantasaisen tiedon matkustajan ollessa liikenneterminaalissa ja liikennevälineissä. Ajantasainen tieto välitetään sovelluksen kautta. Ajantasainen matkatieto ennen matkaa ja matkan aikana on erityisesti kuulovammaisille henkilöille tärkeä tieto. Tämä ajantasainen tieto korostuu erityisesti, kun tulee muutoksia matkareittiin tai -aikaan. Matkaan liittyvistä muutoksista on olennaisen tärkeää saada tietoa saavutettavasti ja monikanavaisesti.

Vaikka matkaoperaattorien sovellukset ovat kannatettavia, Kuuloliitto kiinnittää huomiota siihen, että suurin osa kuulovammaisista on ikääntyneitä henkilöitä ja osa heistä ei osaa käyttää digitaalisia laitteita tai palveluja tai ylipäätään omista käyttöön tarvittavia laitteita. Arvioiden mukaan jopa joka viidennellä ei ole tarvittavia valmiuksia hyödyntää älypuhelimissa käytettäviä vuorovaikutteisia sovelluksia tai ohjelmia. Tämänkin takia esitystä tulee muuttaa niin, että terminaalien liikennenäytöt ja liikennevälineiden reittinäytöt kuuluvat lain soveltamisalaan. Tämän hetken EU-matkustajaoikeuksiin liittyvä asetus määrittää liikenneoperaattoreiden velvoitteet. Toimiva matkaketju sisältää myös ajantasaisen tiedon saamisen matkan aikana. Ajantasainen tieto tulee olla saatavissa liikenneterminaalien aikataulunäytöissä ja liikennevälineen sisätiloissa.

Tällä hetkellä matkustajainformaatio näytöillä toimii parhaiten liikenneterminaaleissa ja asemilla. Sen sijaan liikennevälineiden sisällä oleva matkustajainformaation jakamisessa on vaihteluja. Useimmiten matkustajainformaation saa kuulutuksin. Pitkän matkan busseissa kirjallinen viestintä ei toteudu vielä riittävästi, ja poikkeustieto välittyy monesti vain ääneen perustuvien kuulutuksin. Äänikuulutukset eivät tavoita kaikkia kuulovammaisia tai viittomakielisiä kuuroja. Raideliikenteessä kaukojunissa kirjalliset matkustajinäytöt ovat pääsääntöisesti käytössä, mutta on tilanteita, jossa näytöt ovat pimeinä tai ne eivät ole käytössä laisinkaan. Matkan muutokset ilmoitetaan edelleen lähtökohtaisesti ääneen perustuvilla kuulutuksilla.

Matkustajainformaatiota ei hyödynnetä tällä hetkellä riittävästi vaikkakin tarjolla on teknologisia ratkaisuja. Mikäli visuaalista matkustajainformaatiota ei kyetä vielä hyödyntämään, Kuuloliitto ehdottaa matkaoperaattorille velvoitteeksi informoida ennen tiedot muun muassa matkustajan

älypuhelimeen joko sovelluksen tai tekstiviestin ominaisuudessa. Samanaikaisesti toteutuu matkapulun toteutuksessa EU-matkustajaoikeuksiin liittyvän asetuksen ehdot. Vähintäänkin liikennevälineen kuljettajilla ja muulla henkilökunnalla on valmius viestiä äänen lisäksi esimerkiksi kirjoittamalla paperille tai matkapuhelimen näytölle lyhyesti tietoa poikkeustilanteessa kuulutetusta informaatiosta silloin, kun he selkeästi ovat havainneet kuulovammaisen olevan kyydissä tai kun huomaavat, ettei joku matkustajista noudata kuulutuksessa annettua ohjeistusta esimerkiksi siirtyä korvaavaan liikennevälineeseen.

* Sähköisen viestinnän palvelulaki (s. 182)

Tässä laissa tarkoitetaan: 2 c) audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin pääsyn tarjoavalla palvelulla sähköisten viestintäverkkojen välityksellä tarjottavaa palvelua, jonka avulla yksilöidään, valitaan ja katsellaan audiovisuaalisia sisältöpalveluja ja palvelujen esteettömyysominaisuuksia sekä vastaanotetaan näitä palveluja ja ominaisuuksia koskevia tietoja.

Tällä esityksellä viitataan siis pääsyä laajakaista-TV:n sisältöön eli esimerkiksi kaapeliopettorien Hbb-palvelut, verkon yli katsottavia sisältöjä esimerkiksi läppärin tai vastaavan kautta ja laitekohtaisten Smart TV:n sisällä olevia ohjelmia ja sovelluksia. Laajakaista-TV:n saavutettavuus ja esteettömyys koostuvat monesta elementistä (yhteys, laite, palvelu, sisältö) ja on tärkeää, että niitä kaikkia edistetään ja asiakkaalle tarjotaan hyvä kokonaiskäytettävyys. On selkeitä viitteitä siitä, että laajakaista-tv:n suosio on jatkuvassa kasvussa ja tästä syystä hallituksen esitys on hyvin ajankohtainen.

Kysymys on varsin laajasta ja monipuolisesta palveluarsenaalista, jonka esteettömyydestä ja saavutettavuudesta ei ole riittävästi tutkittua tietoa. Tällä hetkellä tiedossamme, että Traficom olisi tilannut selvitystyön siitä, millä tasolla on tällä hetkellä internetpohjaisten tv-palvelujen esteettömyys.

Tulkintamme mukaan esitys tulee laajentamaan saavutettavuuden ja esteettömyyden vaatimukset sisällön lisäksi televisio-ohjelmien katsomiseen tarvittaviin laitteisiin (älytelevisiot, digiboxit ja kaukosäätimet) sekä televisiojakelun käyttöliittymiin: operaattorien IPTV-palveluihin, sekä suoratoistopalveluiden käyttöliittymiin. Lainsäädännön luomalla paineella edellytykset kokonaiskäytettävyden, -esteettömyyden ja -saavutettavuuden paranemiselle ovat olemassa.

Kokonaiskäytettävyys on koko jakeluketjun vastuulla, erityisesti jakelijoiden puolella. TV:n katseluun liittyvien laitteiden tulee olla tulevaisuudessa olla helppokäyttöisiä ja ymmärrettäviä. Samalla kuulovammaisilta katselijoilta vaaditaan vahvaa digiosaamista.

* Häätälmoituspalvelu

Kuuloliitto suhtautuu erittäin myönteisesti ennakkorekisteröintipakon poistamisen 112 - hätätekstiviestin käytöstä. Näemme myös positiivisena sen, että hätäkeskuksen tulee vastata hätäilmoitukseen ilmoituksen tekijän viestimudon mukaan. Monikanavaisen hätäilmoituksen mahdollisuus on iso etu. Kuuloliitto haluaa kannustaa hätäkeskustoimijoita toteuttamaan tarvittavat muutokset jo vuoden 2025 puolella, vaikka hallituksen esityksessä mainitaan siirtymäaika olisi vuoden 2026 mennessä.

Hätätekstiviestin ennakkorekisteröinti on sulkenut ulkopuolelle osan iäkkäämmistä kuulovammaisista, joilla ei ole ollut vahvan tunnistautumisen (kuten verkkopankkitunnuksia) välineitä käytössään. Rekisteröinti on myös ollut määräaikainen, mutta muistutus uusia rekisteröinti suomi.fi -sivustolla on tullut vain suomeksi.

Rekisteröimättömästä numerosta tullut tekstiviesti numeroon 112 ei ole päässyt käsittelyyn lainkaan vaan viestin lähettäneelle on tullut vastausviestinä kehoitus käydä rekisteröimässä numeronsa tai soittaa hätäpuhelu. Ehdotettu muutos ennakkorekisteröimisen poistamisesta tuo yhdenvertaisuutta hätätilanteissa tarvittavan avun hälyttämiseen ja voi parhaassa tapauksessa säästää ihmishenkiä. Rekisteröinnin poistaminen on myös linjassa YK:n vammaissopimuksen oikeuden elämään ja sen suojeluun kanssa.

Hätätekstiviestipalvelun kehittämisen lisäksi tulee panostaa myös muiden sote-palvelujen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen. Yksi iso ongelma on varsinkin terveyspalveluissa laajasti käytössä oleva takaisinsoittopalvelu, jossa ei ole vaihtoehtoja tekstipohjaista yhteystapaa. Sote-palvelujen puhelinpalveluiden rinnalle tulee saada 194 c §:n mukainen reaaliaikainen tekstinkäyttömahdollisuus. Erityisen hyvää palvelua on se, mikäli palveluntarjoaja ottaa käyttöön myös videoyhteyden, jolloin samaan yhteyteen voidaan ottaa myös viittomakielen tulkkaus etätulkkausena mukaan.

* Mikroyritys

Kuuloliitto pitää huolestuttavana, että mikroyrityksen määritelmä on niin laaja että 92% suomalaisista yrityksistä jää tämän direktiivin ja hallituksen esityksen määritelmän ulkopuolelle. Esityksessä ehdotetaan, että esteettömyysdirektiivin palveluja koskevat määräykset eivät koskisi ns. mikroyritysten tuottamia palveluja (s. 74). Direktiivissä 'mikroyritys' on määritelty yritykseksi, jonka palveluksessa on alle 10 työntekijää ja jonka vuosittainen liikevaihto tai vuosittainen taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa.

Kuuloliitto ehdottaa, että noudatettaisiin kansallisen yrityslainsäädännön kanssa yhdenmukaista mikroyrityksen määritelmää. Kirjapitolain (1620/2015) 1:4b mukaisesti mikroyritykseksi määritellään yritys, jolla sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittyy enintään yksi seuraavista kolmesta raja-arvosta tilinpäätöspäivänä 1) taseen loppusumma 350 000 euroa, 2) liikevaihto 700 000 euroa tai 3) tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin kymmenen henkilöä.

* Kohtuuton rasitus

Kuuloliitto näkee, että kohtuuttoman rasituksen soveltaminen pitää olla mahdollista vain poikkeustilanteissa. Kohtuuton rasite on oltava poikkeus, ei pääsääntö lakia sovellettaessa. Erityisesti ottaen huomioon, että mikroyritysraja, jota hallituksen esityksessä esitetään, itsessään jo sulkee laajalti pois yrityksiä esteettömyysvelvoitteiden piiristä. Kohtuullisen rasituksen laajempi tulkinta voisi johtaa siihen, että harvan yrityksen tarvitsisi noudattaa saavutettavuus- ja esteettömyyskriteereitä, joita tässä hallituksen esityksessä tavoitellaan. Riskinä on, että esteettömyysdirektiivin tavoitteet jäävät yksittäisten yritysten tavoitteiksi. Yhteiskuntamuutosta ei saada tällöin aikaiseksi. Ihmisoikeuksien ja erityisesti YK:n vammaissopimuksen tavoitteet jäisivät tällöin toteuttamatta. Väestönmuutoksen haasteet, kuten esimerkiksi ikääntymiseen tuomat haasteet, jäisivät vastaamatta, mikäli esteettömien tuotteiden ja palveluiden saatavuus on liian suppea.

* CE-merkintä

CE-merkintä järjestelmän ongelma voi syntyä siitä, että tuotteet, jotka ovat esteettömäksi määritellyjä tällä hetkellä, eivät uusien kriteereiden myötä enää välttämättä täytä esteettömyyden

kriteereitä. Näkisimme tärkeänä, että CE-merkintään lisättäisiin tieto, jossa ilmenee minä vuonna yritys on lanseerannut tuotteen, jotta kuluttaja voi tietää minkä vuoden esteettömyyskriteerejä yritys on noudattanut. Syynä on se, että markkinoilla on samanaikaisesti tarjolla ennen lain voimaantuloa CE-merkinnällä olevia tuotteita ja palveluja. Teknisen kehityksen ja saavutettavuuden/Design for All/ Universal Designin kehittyessä tulee CE-merkinnän kriteereiden myös kehittyä ajan myötä.

* Seuranta lain vaikutuksista

Lain tullessa voimaan, on tärkeitä kerätä ajantasaista tietoa lain vaikutuksista vammaisten henkilöiden elämään. Seuranta ja tutkimustieto on avainasemassa lain tullessa voimaan.

Sanna Kaijanen

Toiminnanjohtaja

Kuuloliitto ry

Lisätietoja: asiantuntija (saavutettavuus ja digitaalisuus) Sami Virtanen, sami.virtanen@kuuloliitto.fi

Virtanen Sami
Kuuloliitto ry